
Kronika

najdeš p r e v o d e iz portugalsčine, španščine, brazilijanščine, nove grščine, srbščine itd., potem kritične razprave iz naštetih govoric in iz stare francoščine, genljive in tesnobne romane, n. pr. *Le Roman de Ganelon*, *La Nuit rouge* itd., pesmi iz vsakdanjega življenja, drame, čudovita filozofska in jezikoslovna dela. Domačo književnost je nadalje obogatel z dvema presenetljivima fantazijama: *Eugamistès* (simbolična povest) in *Outre-Terre*, t. j. Onstran Zemlje, prigodbeni roman v «Nevidnem», kjer vidiš okultizem, astronomijo, metafiziko in domišljijo sodelujoče pri enem najbolj osupljivih spisov, kar se jih je zaslotalo. Ker je obsojen na naporno, nehvaležno ročno delo, ne utegne Lebesgue (roj. 1869.) vselej tako trdno zgraditi svojih knjig, kakor bi rad. Ali glasno in jasno je treba poudariti: razsvetljeni um mu je več kot enkrat omogočil, da je brez dolgotrajnih in dlakocepnih sestavov napisal take globoke, navdihnjene, plameneče strani, kakor jih bodočnost čisla in časti kot tajne zaklade. Zlasti je treba ponovno čitati prvih 200 strani njegovega *Au delà des Grammaires* (Onkraj Slovnice), čigar krasota se ni dovolj povečala. Učenost, izomika, dokumentacija zbode površne kritike v oči. Nasprotno pa vidijo pozitivistični in preoblastni učenjaki v tem delu razuzdanost pustolovske domišljije. Čuvajmo se prenagle sodbe. Lebesgue je posvečenec v antičnem pomenu te besede. Celó, kadar si je naprtil potrpežljive biblijofilske raziskave, prevladuje pri njem jasen vid, intuicija nad vednostjo. Znanost mu je vlita, razodeta mu je ona veda, ki jo morajo preizkuševalci pozneje overoviti. To je prerok.

Ta odlomek iz Florian-Parmentierove «*Histoire contemporaine des Lettres françaises de 1885 à 1914*» ima namen, opozoriti nekoliko na neobičajnega samouka, ki je med vojno pisal o nas Slovencih, n. pr. v obzorniku *La Vie 1917*, o našem slovstvu: *Mercure de France* 1. marca 1922 itd. pod imenom Lioubo Sokolovitch. Izdal je tudi *Les chants féminins serbes* in moderno poezijo, po katerih objavi, kakor posnamem po uvodu znanega Miodraga Ibrovca, še epske pesni. Pripravljenih ima razen tega več stvari iz Prešerna in Župančiča. Značilno za njegovo dušno prožnost je to, da mi je pred nekaj leti na poklonjeno slovensko zbirko stihov in stikov čez teden ali dva poslal povsem prikladno oceno, da si ni dotlej nikoli študiral slovenščine.

Razen tega je treba zabeležiti dvoje knjig, ki sta nedavno izšli: njegov gladki prevod iz portugalsčine «*Amadis de Gaule*» (založil C. Aveline v Parizu) in obširno Coulonovo izdajo «*Pages choisies de Ph. Lebesgue*», ki se naroča v Beauvaisu pri «*La République de l'Oise*», place Ernest-Gérard (15 frs). Ta izbor upošteva vse plati avtorjevega delovanja in pred vsakim poglavjem najdete primerno razpravico Marcela Coulona. Popolnoma novo mi je bilo v tej lepi antologiji to, da je Lebesgue pesnil celo v nemščini in portugalsčini. Manj čudno je, če je zlagal posrečene kitice v pikardijskem narečju, daleko težje mu je moralo biti za provençalščino, povsem izcela pa se je navadil bretonščine, v kateri je s 24 leti skladal tako uspele pesni, da ga je strokovnjak Tiercelin nazval keltskega «barda».

Dr. A. Debeljak.

Prevodi iz slovenščine. V februarški številki slovaške revije «*Slovenské Pohl'ady*» lanskega letnika je izšel prevod Župančičeve «*Dume*». Prevod je oskrbel tajnik Slovaške Matice in urednik «*Pohl'adov*», pesnik š. Krčméry, ki se je poleti 1921. mudil v Ljubljani in s pisateljem M. Pugljem čital Župančiča. Kot plod tega čitanja je menda nastal omenjeni prevod, o katerem se mora reči, da je izredno posrečen. Krčméry je dikcijo, ton, ritem in pesniški

Kronika

zanos te slovenske velepesmi prelil v slovaški jezik z dobrim poznavanjem slovenščine, mestoma skoro dobesedno, zmerom pa z veliko ljubeznijo. Zlasti tam, kjer prevajalcu sorodnost, a vendar razlika obeh jezikov ni delala prevelikih težkoč, so ostale pesniške lepote originala neokrnjene. Čitatelj naj sodi sam po temle primeru:

«Ó, rodný domec ty, ó, svätá otcova strecha!
 Sirotám hradba si, pútnikom v dial'ave techa:
 Holub, hl'a, zpod neba cudzieho tiahne zpät, krýdla
 nesú ho túžoby d'alekou pútoú do starého bydla.
 Lastovku na južných pobrežiacch srdce tak rozbolí:
 spomienka na hniezdo nesie ju cez morá, cez doly.
 Holuby nad krovom horiacim zmámené krúžia...
 Myšlienky moje nad rodným domom tak tesklive túžia.
 Sivý bol deň, a mi rozišli sme sa v dial', dial'avnú šír,
 ako nás srdca hnal nepokoj, života sila a vír;
 ostaly pod strechou lastovky v bezpečnom závetrí —
 medzi nás život vřal, vetry nás po svete rozmiety...
 A mladost' moja, hej, bujnú si hlavu dnes svesila,
 a mysel' moja se vo vtáka vzdušného vtelila,
 nie holub, čo lieta okolo požiaru bydla,
 orlom se stala dnes, orlom, čo z víchru má krýdla,
 v očiach má blesky, čo ponára v dial'avu, temninu,
 hládaly, našly: dom, — nie, — viac: otčinu...»

Naš češki prijatelj in dobri poznavalec slovenske literature, dr. Bohuš Vybíral, je izdal v preteklem letu dva prevoda iz slovenščine, in sicer Ivana Tavčarja «Jesensko cvetje» (Podzimní kvítí) in Antona Novačana ljudski igrokaz «Veleja». Prva knjiga je izšla v založbi R. Prombergerja, druga pri J. F. Bučku v Olomucu. Prevajalec, ki je znan zlasti po svojih prevodih Ivana Cankarja, je obe deli prestavil na češki jezik z njemu lastno točnostjo in vestnostjo. Da je zelo zmožen prevajalec, je dokazal zlasti pri Tavčarjevi noveli, kjer je moral premagati nemaloštevilne težkoče in finese Tavčarjeve jedrnate, krepke in samonikle slovenščine. Podrobneje bo o obeh delih «Ljubljanski Zvon» še poročal. — O Vrchlickega prevodih Aškerčevih pesmi je list že razpravljal.

Razveseljivo znamenje za prodiranje slovenske knjige v inozemstvo je nadalje angleški prevod Tavčarjeve novele «Moj sin» (Slike iz Loškega pogorja, 1. zvez.) izpod peresa N. B. Jopsona, člana slavistične stolice na londonski univerzi. Prevod je izšel pod naslovom *Old Anthony's Son* v 5. številki londonske *The Slavonic Review*, reviji, katero najtopleje priporočam pažnji vseh čitateljev «Ljubljanskega Zvona». Prevod sam je odličen in priča, da avtor njegov izborno obvladuje slovenščino, ne samo teoretično, marveč tudi praktično. Kolikor mi je znano, je izza Selverjevih prevodov iz Prešerna, Gregorčiča, Aškerca in Župančiča to eden prvih prevodov iz slovenščine na angleščino v zadnji dobi. Upam pa, da nikakor ne poslednji!

Končno je treba še omeniti prevode, ki jih skoro redno prinaša kulturno urejevani praško-nemški dnevnik «Prager Presse». Prevode oskrbujeta dva Slovenceva, oba izvrstna poznavaleca nemščine, dr. J. Glonar (prozo) in Anton Funtek (poezijo); v njunem prevajanju se opaža poleg precejšnje formalne dovršenosti neka nadvse hvale vredna sistematičnost. Želeti bi samo bilo, da bi našla založnika, ki bi svojedobno izdal njune prevode v posebnih knjigah. V istem listu

Kronika

poroča o naših kulturnih zadevah naš dobri prijatelj, odlični publicist Herman Wendel.

Iz tega kratkega poročilca je razvidno, da slovenska knjiga polagoma sicer, a vztrajno stopa v tuji svet. In to, mislim, po pravici. *Fran Albrecht.*

Tuja imena v slovenski obleki. Morda ne bo prestarokopitno, če rečem dve, tri besede o pravopisu, ki še danes ni dokončno ustaljen. Saj se takim malenkostim tudi drugod ne branijo, n. pr. v Barceloni, kjer katalonski politično-trgovski glasnik «La Publicitat» skoro vsak dan objavi stolpič: *Converses filològiques* (jezikovni pomenki), ali na španskem, kjer sta se pred tedni spoprijela dva ugledna slovstvenika glede pisave inozemskih nazivov, boreč se proti tamkajšnji razvadi, da preveč po domače prikrajajo tujo nomenklaturu: Bernardino de Santo Pedro naj bi bil Francoz Bernardin de Saint-Pierre! Za cirilico je stvar dokaj nerodna: kdor še ni čul o švicarski pisateljici, ki se piše Burnat-Provins, utegne na dvajset načinov prenesti iz srbskega prevoda obliko «Birna Proven» nazaj v izvornik, a težko, da bi pravo pogodil.

Za latiničarje zadeva ni posebno zamotana. Vendar ako pogledaš kako poslovenjeno delo, n. pr. Farrèreove «Civiliziranje», najdeš v eni vrsti, najmanj pa na eni strani dvoje, troje ali več načel: gospa Malais, g. Malaisova, Malaiseva, Malaisjeva ali Malaisjeva; slično: Fierce, Fierce-a, Fiercea, Fierca; Orvillierski ter Orvilliers-ki; Moiška in Moiška ulica; Sélysetto, Sélysette-o, Selysetteo in celo nepregibno: vi imate svojo Sélysette (150). Ali: Claudeja Rocheta in Rochetja. «Francija ima dva pisateljska ženija: Pierre Loti-ja in Collette-a (bolje: Colletteo, ker je ženska!)... Često čitam Rabelais-ja, Racine-a, posebno pa velikega Corneilla... Visoko cenim Gérarda d'Houville-a (ženska!)...» Walter Scott-ova dela mi zvené kakor: hiša moj očeta! Kdor piše slepemu P. Louys-ju, naj ve, da živi v Paris-ju in da mu njegovi rojaki pravijo «luís».

Tako omahovanje ne bi nič kaj ugajalo Pascalovemu «geometričnemu duhu», ki bi se gotovo pridružil Kobalovim in Sovretovim transkripcijam (Kellermannov «Predor» in prevodi iz grščine). Ravnati bi se kazalo po temle geslu: imenovalnik ostani nedotaknjen, v odvisnih sklonih pa pritaknem brez vezaja slovensko obrazilo na deblo pri klasičnih in onih modernih jezikih, ki še poznajo sklanjo: Giordana Bruna so sežgali v Rimu l. 1600, ker se je izpreobrnil h kalvinizmu; kdo pozna pri nas najboljšega portugalskega pesnika Affonsa Lopesa Vieiro? Pri francoščini, nemščini, angleščini pa naj se pritikajo naše končnice na neokrnjen izraz; zev se zapiraj z glasom j pri samoglasniškem doglasku: Hugo-Hugoja, Fichte-Fichteja; francoski nemi e je izvzet: s Claudeom. Ako se beseda končuje z nemim soglasnikom, naj ta zatvarja zev: Rocheta, Capetu, v Chamonixu, Louysova «Aphrodite». Ne gre pa zapirati takih hiatov z j (Bourgetjeva petdesetletnica), saj pri izvedenkah vendar ta črka ni mrtva: Capétien, in poleg tega opažamo v francoščini že lahko težnjo po sličnih končnicah: Tarn, Béarn, Chamonix itd. se danes večinoma izrekajo z vsemi končniki.

To pravilo se dá izlahka izvesti, samo malo pozornosti in pažnje bo treba. Naj bi bilo resnično, kar piše M. J. v gori navedenem, stilistično uspelem prevodu: «Zdi se, da ga navdaja temna, a silna slutnja, da je naša rešitev v gojitvi samozatajevanja in skladnosti. *N. K.*

Urednikov «imprimatur» dne 19. februarja 1924